Carme Riera
Escriptora

Texans contra violadors

El Tribunal Suprem d'Itàlia, volent-ho o sense voler-ho, acaba de fer una extraordinària propaganda als pantalons texans. **James Dean**, cap als anys 50, els va posar de moda, i des d'aleshores han estat considerats com a roba informal, plena, però, de *glamourosa* joventut. A partir d'ara, gràcies als jutges italians, haurem d'apreciar-los també com a substitutius moderns del cinturó medieval de castedat, ja que, segons ses senyories, aquests tipus de pantalons només poden ser abaixats en col·laboració amb qui els porta. D'això es pot deduir que les dones farcides dintre d'uns texans som inviolables i, en conseqüència, si ens violen, com assegura la noia de 18 anys Potenza a qui li va passar, és que acceptem les proposicions del presumpte violador, en el seu cas un professor d'autoescola de 45 anys, al qual, segons la sentència, tal vegada hauríem d'anomenar col·laborador sexual.

Maria Goretti era una noia italiana que va pagar amb la mort la defensa de la seva virginitat. Assassinada per no deixar-se violar, fou declarada màrtir de la puresa i canonitzada. Em temo molt que els jutges, a l'hora del seu dictamen, tenien present la santa. Ja ho saben: abans morir que pecar. Només així les dones serem quasi lliures de sospita.

El Periódico. 14-02-99

1.- QÜESTIONS.

a) Extrau del text totes les marques gramaticals que indiquen la presència de l'emissor i especifica'n la categoria morfològica.

b) Assenyala les marques lingüístiques identificadores del registre lingüístic i de la varietat diatòpica.

2.- **Completa el text amb les paraules següents:**

narratiu / tipologia / expositiu / gènere / àmbit d'ús / descriptius / finalitat / simbiosi / argumentativa / seqüències

Cada text respon a una ..... comunicativa prèvia, s'inscriu en un ..... i adopta la forma més adequada, o siga, es concreta en un ..... determinat. Ara bé, els textos no sempre s'adapten a una ..... en estat pur, sinó que sovint presenten una estructura composta que alterna ..... característiques de tipologies diferents en perfecta ..... La seqüència és una unitat de significat més o menys autònoma dins del text. Així, és freqüent que la novel·la presente una estructura predominant de caràcter ....., però que alhora incloga fragments ..... o dialogats, o que un assaig, amb predomini de l'estructura ....., continga diversos paràgrafs de caràcter ..... Per tant, a l'hora d'analitzar un text, és important veure si té una estructura homogènia o heterogènia, d'acord amb el tipus de seqüències que presente i la mena relació que guarden: d'inserció, d'alternança, de concatenació, etc.

3.- **Relaciona cada gènere discursiu amb l'àmbit d'ús de què és propi i amb el tipus de text, segons la seua intencionalitat.**

ÀMBIT D'ÚS	**GÈNERE DISCURSIU**	**TIPUS DE TEXT**
Literari	Reglament	Narratiu
Literari	Reportatge	Conversacional
Periodístic	Llibre de text	Narratiu
Periodístic	Conte	Instructiu
Acadèmic	Diàleg	Argumentatiu
Familiar	Columna	Argumentatiu
Juridicoadministratiu	Instància	Expositiu
Juridicoadministratiu	Assaig	Expositiu

4.- **Completa el text amb les paraules següents:**

coherència / progressió / coherent / informació / tema / l'estructuració / ajuste / idea / intenció

El primer principi d'un text ..... és que el seu contingut gire al voltant d'un ..... central -*de què parlem?*- i s'hi .....**.** Però, a partir de la identificació de la ..... principal que vertebra la resta d'idees que l'emissor transmet d'acord amb una ....., i a més de la selecció de la ....., -*què diem del tema escollit?*-, la ..... es manifesta en l'ordenació de la informació, tant per la ..... temàtica, -*què hem d'afegir de nou en cada moment?*- com per ..... ordenada del contingut, -*en quin ordre ho diem?*

5.- **Llig el text següent i a continuació tria un dels temes que se't proposen. En acabant, posa-li un títol i justifica'l.**

Caldria escriure una història de les «necessitats» humanes. Al llarg dels segles, la població del planeta no ha sentit sempre les mateixes «necessitats». Algunes, sí, deuen haver-se mantingut constants: les biològiques. Menjar, reproduir-se, escapar de les incomoditats de la intempèrie, són, sens dubte «necessitats» permanents de l'espècie, lligades a l'eventualitat de la seva supervivència. Però i el llit, i la cadira, i el vi? Avui, en la literatura administrativa d'aquestes latituds, formigueja una expressió simptomàtica: «articles de primera necessitat». Les economies de tendència autàrquica es veuen obligades a classificar les «necessitats», segons sembla, i n'hi ha unes quantes que són «de primera». De «primera necessitat» són el pa, l'oli, el sabó... En quants punts del món no són -el pa, l'oli, el sabó- de «primera necessitat»? Segurament, en molts: allà on la cuina i la higiene tenen uns plantejaments materials diferents dels nostres. Hi ha pobles que no coneixen el pa; s'alimenten bàsicament d'alguna altra cosa. L'oli és un vici mediterrani, que les dones britàniques i els ciutadans alemanys troben indecorós. El sabó... I tanmateix són «necessitats» nostres i «de primera». Quan començaren a ser-ho? Perquè potser no sempre han menjat pa, els nostres avantpassats, ni sempre han guisat amb oli. En tot cas, el sabó és una combinació química, tan rupestre com es vulgui però perfectament datable en la nostra cronologia. Ignoro si existeix algun treball erudit sobre els orígens del sabó i el ritme de la seva difusió en els usos socials: n'hi hauria d'haver un, i contundent... Però totes les «necessitats» tampoc no són «primeres», ni tenen per què ser «primeres» sense deixar de ser «necessitats» decisives.

<u>Temes possibles:</u> a) Tots els humans tenim les mateixes necessitats.
b) La relativitat de les primeres necessitats.
c) Les primeres necessitats als països pobres.

Títol proposat amb justificació:

6.- **Indica quin és el tema del text següent i quin tipus de progressió temàtica ha seguit. Justifica la teua resposta amb un esquema de la progressió temàtica:**

Fa un dies em vaig trobar amb un amic de la infantesa amb el qual feia anys que no coincidia. Al clàssic «a què et dediques?» va respondre: «Venc agulles d'acupuntura». Mai hauria imaginat que l'acupuntura, si més no com a proveïdor d'agulles i a Catalunya, pogués generar gaires ingressos, però estava obviant ingènuament que en l'era de la sida una agulla d'ús clínic o terapèutic només es pot utilitzar una vegada. Més tard, la set de coneixements em va conduir fins al doctor Daniel Méné, autor de *La medicina xinesa*, assaig traduït per Núria Periago i editat per Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Daniel Méné és un francès d'origen espanyol. Es va doctorar en medicina a Tolosa i el 1976 va viatjar al Líban com a metge sense fronteres. Després va treballar en la rehabilitació de toxicòmans en alta mar i va viure a la Martinica, Bora Bora i Taipei, on va estudiar acupuntura. El 1998, i després de formar metges acupuntors a París durant 15 anys, es va instal·lar a Barcelona. És un dels pocs occidentals amb un diploma universitari xinès.

Aquest llibre, que inclou gràfics i dibuixos esquemàtics, no és un manual per aprendre acupuntura en una setmana, no us equivoqueu!, és una mostra, una panoràmica de les bases científiques mil·lenàries sobre les quals se sustenta la saviesa xinesa referida a la salut. Ens facilita coneixements, respon de manera entenedora i precisa tota mena de preguntes que ens aproximen amb confiança als professionals del sector.

Méné repassa la filosofia i origen de la medicina xinesa, el *ying* i el *yang*, els cinc elements (fusta, foc, terra, metall i aigua) i la relació que tenen amb els òrgans humans, el concepte d'energia, els meridians del cos, l'acupuntura, la fitoteràpia (les propietats de les plantes), la dietètica i les virtuts del te, de l'arròs i de la pràctica del *feng shui.*

De curiositats, n'explica moltes; perdoneu-me que n'hagi triat una de morbosa: dos mil anys abans que el biòleg anglès William Harvey (1578-1657) els xinesos ja coneixien la circulació sanguínia i distingien dues classes d'òrgans: els de sang i els de digestió. Com? Perquè els metges assistien a les execucions i, amb el consentiment submís dels condemnats, indicaven al botxí on punxar i tallar; posteriorment mantenien els ajusticiats vius tant de temps com podien per estudiar els seus cossos escorxats. I aquí ho deixo.

Lluís LLORT. *Avui.* 15-5-03

7.- **Indica quin és el tema del text següent i quin tipus de progressió temàtica ha seguit.**

Les estadístiques i els diagnòstics sociològics hi insisteixen: els territoris de parla catalana patim una depressió demogràfica autòctona de les més severes del món. Per moltes raons de pura necessitat dels ritmes de vida contemporanis, nosaltres hem deixat en un segon terme, cada cop més ressagat, el treball natural de procrear. Hem anat trobant el nostre equilibri existencial en aquesta abstinència instintiva (que no se n'interpreti que ens desentenem també dels gaudis preparatoris; aquí cadascú se sap la seva intimitat).

Joan RENDÉ. *Avui*. 13-2-03

8.- **Completa el text amb les paraules següents:**

temàtiques / intenció / externa / superestructura / macroestructura / interna / estrofes / idea / capítols

L'estructura textual d'un text és la seua organització i té dues cares:

a) L'estructura ..... o ordenació del contingut segons la ..... de l'autor, adaptada a l'àmbit d'ús determinat. Però aquest concepte n'engloba dos més: la ..... i la ....., o visió global del seu contingut que es pot concretar en un esquema o mapa conceptual de les parts ..... que el constitueixen -de més general a més concret-: el tema global, que pot estar reflectit en el títol temàtic; la ..... de cada paràgraf; i la de cada oració.

b) L'estructura ..... o disposició formal de les parts: ....., escenes, seqüències, ..., paràgrafs, línies...

9.- **Classifica les característiques següents segons l'estructura textual a què pertanyen: Argumentativa, Instructiva, Expositiva (A – I – E)**

a) Exposició de raonaments a favor d'una tesi o per arribar a una conclusió.
b) Sol tenir una disposició gràfica que evita les ambigüitats.
c) Disposició en títols, subtítols i apartats.
d) Ús abundant de l'imperatiu.
e) Absència de marques d'emissor.
f) Sol presentar relacions de problema-solució o causa-efecte.
g) Ús de marques d'ordre i connectors causals i consecutius.
h) Ús de connectors temporals i signes d'ordenació.
i) Ordenació seqüencial dels enunciats.
j) L'èxit del discurs depén de la veracitat de les premisses.
k) Predomini dels connectors causals, finals i il·latius.
l) Enunciats objectius i recursos d'impersonalització.
m) Ús abundant del present d'indicatiu.
n) Abundància de recursos retòrics: ironia, sinonímia, repetició, paral·lelisme, citació, exemplificació...